

Nro 38.

A' FELS. R. TSASZARNAK ES A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMERBOL.

*Kelt Bétsben Novembernek 7-dik napján 1794.
esztendőben.*

B É T S.

A Fels. Austriai Háznak régi hévett szokása szentként, a' múlt Szombaton, u. m. minden Szenteknek napján, dél előtt 11 órákor, a' fő hertzegeknek, és az itten lévő arany gyapjas virézeknek késérések alatt a' várbeli fő templomba ment bé a' Fels. Tsászár, 's buzgóan általa oskodott a' szent mise alatt. Következett nap dé előtt, ugyan ottan, közönséges isteni tisztelet tartatott, mellyen mind a' Ts. K. Felsőégek, mind a' fels. fő hertzegek, és hertzeg asszonyok jelen vótának — esteli hat órákor vigi ia vólt, a' minden lelkek

napján tartatott szent misén is meg jelentek ö Fel-
ségek.

Novemb. 1 ső napján egy igen tudós, és szé-
lessen ki terjedt tudományára nézve, egész Euró-
pában esméretes hazafiút vezített el Austria *Schmidt*
Mihály Ignótz, Ts. K. Tanácsos úrban, és a' Tsá-
szári haz leveles háznak directorában, a' ki is
életének 59 ik esztendejében végzette el ditsős-
ges pálya futását. — Nemcsak azok, a' kiknek ezen
nagy Tudósnak személynesen való esméretségére
szerentséjek vóit, hanem még azok is, a' kiknek
tudós munkáiból, nevezetesen a' *Német Nemzet-*
ről írt historiájából esmérték ötet, 's kiváltképen
pedig, a' tudományok sajnáitani fogják ezen nagy
embernek halálát. — Igen nagy kár, hogy emli-
tett betses munkájának utolsóbb részét, t. i. a'
Német Nemzetnek újabb, avagy később idei his-
toriáját, tökéletességre nem vihette. Sokan ohaj-
tyák, hogy valamint a' vén Fenix hamvából új
Fenix madár támad, úgy *Schmidtnek* porából is,
egy hasonló *Schmidt* támadhasson.

A' Kir. nemes Magyar testörző seregtől kö-
zelebb bútsút vett, és minden fajó erzekeuse-
gekkel és gustussal bíró ember által, mind nem-
zett ségének régiségéért és nagyságáért, mind tu-
dományáért és tapasztalásaiért, mind minden kar-
ba és rendbe helyezettett emberekhez illendőké-
pen intézni tudott maga alkalmaztatásáért felet-
tebb beisültetett és szerettetett hazánkfia, *Mét.*
Bartsay Abraham Obester Úr helyébe, azon Ne-
mes Seregnék egynéhány esztendőig való Oberst-
lajtnányát, Galanthal herizeg *Eszterházi Miklós*
urat, emelte kegyelmes Fejedelmünk Obesterség-
re, és azon Nemes Seregnél lévő Fő hadnagyság-
ra, melly kedves történet amannak el menetele
által okoztatott el felejthetetlen szomorúságot az
alattok valóokban egészlen meg enyhítette. A'
miólta ez az ifjú herizeg a' Magy. testörző nemes
sereghez jutott, azonától fogva szüntelen azon

iparkodott, hogy egy felől ditsőséges őseinek Hazánkhoz mutatott nagy érdemeit újabb érdemekkel tetőzhesse; másfelől pedig mind ditséretes példája, mind adakozása, mind az alatta valókkal való nyájas társalkodása által, azon végre kélzítgesse ezen seregnél lévő ifjú tiszteket, a' melly végre ezen nemesi kar ennekelőtte 34 ez-tendőkkal fel állított. Ugyan e' végre egy igen szép könyvtáratskát kélzítettett a' Nemes Gárda Házban lévő szállásának egyik szobájában, mellyben, a' leg szebb és jobb Frantzia Olasz, német és más munkák találhatók, a' mellyekkel való élésre, minden Gárda tisztnek tellyes szabadsága vagyon; és szolgálattától üres idejét, helyben; a' leg épületesebb könyveknek olvasásával tölteti el.

Ezen, 's ehhez hasonló jótéteményei által annyira el is foglalta ez az ifjú hertzeg az egész nemes karnak szívet, hogy azt a' napot tartaná magára nézve leg szerentsétienebb, 's leg szomorúbb napnak, a' mellyben illy jól tévő, betses és kedves előjárójától meg fölztattana. — Helyette, ugyan ezen Nemes Karnál lévő Fő Strázsa mester *Szarvassy József* úr, kinek vitézi szívet a' mellyéz függő Terésia vitézi rendjének kis keresztje elegetdőképen bizonyította, tétetett Obristlajtnántá. — *Dóty József* úr első, nemzeti nyelvünknek leg főbb pallerozója *Bárotzy Sándor* úr pedig második fő Strázsa mesterségre léptenek. — Harmadik kapitannya tétetett *Aron Tódor* fő hadnagy úr, a' ki a' Splényi nevet viselő magyar gyalog regementnél graditsonként fő hadnagyságra lépett; és a' jelenvaló Frantzia háborúban kapott egynéhány sebei miatt, *Károly* fő hertzeg ajánlására; minap a' Ts. K. nemes német testörző sereg közze be vétegett.

Hadi Történetek.

Schwetzingeni fő kvártélyából; azt itta leg közlebb *Albert* Saxóniai hertzeg, hogy a' Prus-

siai armádia Oct. 21 dikétől fogva 23 dikaig egészen oda hagyta a' *Hundsrucken* vidéket, és attól jött a' Rénus vizér. — Ezt mivelte *Hohenlohe* örökös hertzeg is, és *Gernsheimtól* fogva a' *Mayn* vizeig el foglalta annak jobb partyát. — *Benyófsky* Ts. K. F. M. Lajtinánt, a' ki a' nevezett hertzegnek armádiájánál volt, attól el válván, corpusának egyik részét *Moguntziába* küldötte őrizetre, másik részével pedig cordont vont *Gernsheimtől* fogva *Nordheimig*. — Az egyesült seregek által el hagyatott vidékeken leg ottan le telepédett az ellenség, 's azóltától fogva mind közelebb közelebb nyomúlt *Moguntziához*. — Arról is tudósította a' fent nevezett hertzeg a' Fels. udvari hadi Cancelláriát, hogy minekutánna előre el latta volna azt az ellenség, hogyha ő a' *Koblentzi* és *Bonni* egyes utón menénd a' *Nauendorf* Ts. K. Generál Májór corpora ellen, sok embereit el vesztegetné a' Rénus jobb partyán ki szögeztetett Ts. K. artilléria, egy colonnéval *Alten Ahr*, és *Meyen* felé került, más colonnét pedig *Kaysersesch* és *Kochheim* ellen küldött, 's ekként akarta a' fent nevezett Ts. K. Generált *Koblentztől* el szakasztani; hanem ez is jókor észre vévén a' Frantzia fortélyt, közelebb ment *Koblentzhez*, és ott öfavesatolta magát a' *Melas* F. M. Lajtinánt corpusával. — Illyenképen, Oct. 22 dikén egy 20 ezer emberből álló Fr. avantgarde, *Pöllichen* és *Bonnon* által marsirozván, az úgy nevezett fejer toronyig és *Andernakig* nyomúlt előbre, mellyből akárki is észre vehette, mi légyen fel tétele, t. i. *Koblentz* városának ostromoltatása, mellyhez hozzá is fogtak a' Frantziák a' következett napon, és számos ágyú golyóbisokat és bombákat hányattak abba bé. Azomban a' nevezett Ts. K. vezérek elegendenek érezvén magokat a' városnak védelmezésére, mind ketten által költöztek a' Rénuson, az *Ehrenbreitsteini* várban ki szögezett ágyúknak védelme alatt, következésképen, esteli 8 órákor, minden akadály nélkül elfoglalták *Koblentzet* a' Frantziák.

Német Birodalom.

A' jövő esztendei hadakozásnak szerentsésebb folytatására való hadi készületek közt is, láttatnak a' Német Birodalomnak fejedelmei a' békeségre hajlandóknak lenni. Ezt bizonyítja azon promemoria, melyet múlt Oct. 20. ik napján beadott a' Moguútziai Érsek és Választó Fejedelem, mint a' Német Birodalomnak fő Kantzellarius, a' Ratisbona közönséges Gyűlésnek, melyből ki tettik: 1) mitsoda okból indított a' Német Birodalom a' Frantzia nemzet ellen hadat — 2. mitsoda okból kívánnyon most vele békességre lépni — 3. kiket kellessen a' velek szerzettendő békességek eszközeivé választani és 4. miért ezeket és nem másokat kellessen a' békesség eszközeivé választani.

A' mi az *első* pontot illeti, t. i. miért indított háborút a' Frantziák ellen erről azt mondja, hogy éppen nem azért, hogy a' Frantzia nemzet belső dolgainak folytatásába, és igazgatásának módjába avassa magát, hogy annak tartományait elfoglalja, hanem inkább azért, hogy erőszakosan elragadtatott birtokait vissza szerezzé, hogy a' Troviri és Kolóniai Érsekeknek Alsatiában és Lotharingiában lévő, de a' Frantzia új constitució által el töröltetett jussait vissza állassa, egy szóval, hogy az 1648. ik eszt. szerzett Westfáliai békességet, mellynél sarkalatosabb törvénye nintsen a' N. Birodalomnak egész mivoltában védelmezhesse, és fenn tarthassa. —

A' *második* pontra nézve azt mondja, hogy a' Frantzia nemzetet leg inkább az által kell a' békességek szerzésére indítani, hogy annak tulajdon maga ki jelentése szerént, nem a' volt constituóójának reformációjában a' tizélya, hogy birodalmai öregbitse, hanem hogy a' bétsúfzott villza élesek, és törvénytelenégeket el törölvén, boldogabb állapotba helyheztesse magát.

Ennek a' békességnek vissza szerzésében pedig leg inkább foglalatoskodhatnak a' *Dániai* és *Svéciai* királyok, nemcsak úgy, mint neutralisok, hanem mint a' Német Birodalomnak tagjai is, az elsőb, mint Holsátiai hertzeg, az utósb pedig úgy is mint innenső Pomeránianak örökös ura, de kiváltképen azért, mivel néhai ősei a' Svéciai királyok, a' fent nevezett Westfáliai békességnek garantírozójai, avagy evictorai vóltanak, az az, arra kötelezték magokat, hogy akárki legyen az, a' ki azt meg sérteni mérézli, kezek lesznek az ellen fegyvert fogni, és az említett békességet mindenkor meg hagyni magvaióságában s. a' t. A' Moguntziai V. Fejedelem maga meg határozásának az a' jó következése vólt, hogy mind a' Treviri és Kolóniai, mind pedig a' Brandenburgiai és Palatinatusi Választó Fejedelmek, sőt más apróbb N. Birodalombeli hertzegek is a' békességnek el fogadására kötelezték legyen magokat. —

Minden Német Országai magános levelek meg égveznek abban, hogy a' Frantziák, minderűt igen tsendessen és emberségesen viselik magokat a' lakosok eránt, s az által akarják azoknak sziveiket meg nyerni, sőt Kolóniában azt is meg engedik, hogy a' Rénusnak túlsó partyáról az innensőre jöhessenek a' magános emberek, hanem leveleket által hozni, tellyességgel nem szabad, és a' ki rajta kapatik, keménnyen meg büntetteik.

Deuzból iratik, hogy az oda való hid mester, a' Frantziáknak *Oct. 6.* dikán *Kolóniába* lett bé menetelekkor, ott vólt, és 9 dihig ki nem mehett onnan a' nagy zürzavar miatt; de akkor szabadon botsáttatott a' Fr. nemzeti biztos által, mind ő maga, mind két szolgái. — Ez a' hid mester bezzélllette, hogy miugyárt *Kolóniába* lett bé menetelek után fel emelték ottan, nevezetesen az új piatzon a' szabadtság fáját, melly tze-

remonian, a' polgár mestereknek, az előjáróknak, a' Társaságok igazgatóinak, és a' 24 személyből álló Tanátsnak jelen kellett lenni. Sok ottan találtatott idegen tisztet, 's feleségeiket és gyermekeiket, magok által küldötték az Austriai táborba a' Fr. nemzeti biztosok.

Weselből, a' Cliviai hertzezségnek nevezetes városából iratik, hogy a' Réuson túl fekvő, és Prussiai Koronához tartozó tartományokat csaknem egészen el borították már a' Frantziák. — Oct. 19 ikén olly reménytelenül ment be Clivia városába, egy 3 vagy 4 száz főből álló Fr. tsupport, hogy két bizonyos dolog véget oda küldött Hannóverai tisztnek lehetetlen volt kezek közül ki menekedni. — A' nevezett várostól elégséget, és szénát 's abrakot kívántak hadi adóban adattatni, és egészen *Kranenburgig*, *Ninwegentől* két mélföldnire küldötték ki portázó katonáikat. *Kolóniában* egynéhány gazdag Hollándiai hajókat tsiptenek el, holott a' nevezetesebb dolgoknak requisitióba lett vétele által, nagy szükség és drágaság kezd uralkodni. —

Mind a' *Neuidt*, mind a' *Thal-Ehrenbreitsteini* levelek meg egyeznek abban, hogy Oct. 23 ik napján *Koblentzot* el foglalták légyen a' Frantziák. — Az elsőbbi levelek azt beszélik, hogy az említett nap esteli 8 órájakor mentenek oda bé, és hogy nem a' varási magistratus, hanem az ott lévő Ts. K. Generál ment volna velük capitulatióra, mellynek következendő nevezetesebb pontyai voltak: 1. hogy a' lakosoknak tulajdonos jussa maga valóságában meg hagyatasson — 2. hogy semmi rendkívül való contributió, avagy hadi adó ne vettessen rájuk — 3. hogy meg ne engedtesse a' Frantzia katonáknak a' Réus innenső partjára való lövöldözés, külömben egész *Koblentz* városa, és az abban lévő Frantzia őrizet egy rakásra fogna lövöldöztetni az *Ehrenbreitsteini* ágyúk által. —

Egy *Thal Ehrenbreitsteini* (így hivattatik az Ehrenbreitsteini vár alatt fekvő varasotska) levélből, mely Oct. 23-ikán, dél utáni 3 óra előtt költ, ezeket olvassuk: A' múlt éjjel, *Agymond*, ma reggeli hat óráig jöttek által hozzáuk a' *Koblentzi* hidon a' Ts. K. seregek ágyúkkal égyetemben; a' *Karthusban* egynéhány battalion gya ocság, és a' Moselén túl, *Metternich* felé lévő sántzokban, egynéhány compania vadász katoná és Horvátság maradt vissza. Magában a' városban még 11 órákor két battalion, a' Moseli hidon pedig 12 ágyú állottak — Tizenkét órákor tették a' *Frantziák* az első lövést, melyre kettzer feleltének a' sántzokban lévő vadászok. — Az ágyúzás és bomba's gránát hányás dél után két óráig szünetlenül tartott, ekkor hagyták oda a' Ts. K. seregek a' *Metternich* felé lévő sántzot, ekkor jöttek által a' *Karthusban* lévő battalionokkal, és ágyúkkal égyetemben a' *Rénuson*. Két órákor függesztette ki a' *Koblentzi* magistratus a' *Moseli* hidon a' fehér zablót, 's azonnal az ágyúzás is meg szünt, és az egész magistratus, eleikbe ment a' *Frantziáknak*. — Egynéhány bombák repültek bé a' városba de kevés kárt okoztak, három izben gerjesztettek üzet.

Egy Oct. 23 ik napján költ *Neuvidi* levél, hasonló módon beszéli elő a' fellyebb történt dolgot, és *Koblentznek* *Frantziák* által lett el vétetését, ezt is hozzá tévén, hogy a' Ts. K. seregeknek vissza nyomattatásokkor, a' fehér templom mellett, egy magyar huszárnak a' lova el bukott, a' rajta ülő pedig mingyárt el fogatott a' *Frantziák* által.

A' *Mülheimi* táborból (*Mülheim* a' *Rénusnak* innenső partyán, *Kolóniával* által ellenbe fekvő, és a' *Palatinatusi V. Fejedelemséghez* tartozó *varasotska*) azt írják, hogy mind a' két tábor tsendességben legyen, hanem hogy nem kis gyanúságot okozzonak a' *Rénusnak* túlsó partyán a' *Frantziák*.

ziák által készítettett sántzok, melly dolog hofz-
 las tanátskozásra való alkalmatosságot szo gál-
 tatott a' Ts. K. hadi vezéreknek. Ezek a' Fran-
 tziák által készítettett sántzok, a' Rénus túlsó par-
 tján *Koblentztől* fogva, tsak nem *Duisburgig* nyúl-
 na ki. — Hogy a' Rénuson innen lakó Német Bi-
 rodalombeli fejedelmek tartsanak a' Frantziáknak
 által jöveletektől, ha egyébből nem is, leg alább
 abból ki tesszik, hogy go ezer Hannóveranus és
 Brunsvigiai katonákból álló sereg, parantsotta-
 tot Hannóverának túlsó határain cordont vonni.
Koblentzbe való jöveleteknek alkalmatosságával,
 mind a' *Sz. Tamási* üresen hagyatott apátza kias-
 tromot, mind a' *Treviri V. Fejedelemlennek Schön-
 baerlusti* mulató palotáját, ho ott ennekelötte két
 elzindókkal néhai *XVI Lajos* királynak testvér-
 öttsei a' *Provinciai* és *Artésiai Grófok* laktanak,
 földig le égették a' Frantziák.

Frigyes Belgyiam.

Mind a' közönséges, mind a' magános leve-
 lek azt beszélik, hogy egész erejeket a' Hollandiai
 tartományoknak és erősségeknek el foglalására
 fordították a' Frantziák. — *Venloot*, *Mustrichtot*
 kemény ostrom alá rekesztették — fő kvártélyok
Rüremondban vagyon; — tartalék ármádiájok
Waalbeckben, könnyű seregeiknek egy része pe-
 dig *Geldriában* fekszik; sőt a' mint egy *Amster-
 dami* levél beszéli; *Thielt* is (Hollándiai Flandriá-
 ban) fel kérték, és sebes lépésekkel mennyenek
Grave és *Heusden* ellen.

A' *Herzogenbuschi* garnison, az az örizet,
Harlenbe és *Amsterdamba* küldetett, holott nem
 a' Frantziák, hanem a' pártos lakosok ellen fog-
 nak fegyvert fogni, hogyha azok a' közönséges
 tsendességet meg háborítani mérélzlenék. — *Her-
 zogenbuschnak* fel adattatásáért, hadi törvényték

eleibe idéztetett annak volt fő kormányzója, a' *Hessen-Filipstali* herczeg, mellynek előülője a' *Nassau-Usingeni* herczeg és gyalog Generál, *Károly-Wilhelm*. — Mivel a' *Heusdeni* várnak, melly a' Hollándiai tartomány külsőnek lenni tartatik, kormányzója, *Kretschmar* Generál Lajtnánt meg betegedett, helyette *Horn* Generál Major tétetett annak kormányzójává, úgy hogy már most minden Hollándiai erősségeknek, u. m. *Mastrichtnak*, *Kenloonak*, *Gravenek*, *Gertruydenbergnek*, *Brédának* és *Heusdennek* védelmezése Német nemből származott vezérekre nagyon biztatva.

Egy Hollándiai közönséges levél azon panaszkodik, hogy noha mindenütt szomorú nyomdokaikat hagyják magok után a' Frantzia seregek; hogy noha mindenütt el viselhetetlen hadiadót vetnek az el foglaltatott tartományoknak lakosaira: még is mindazáltal nagy számmal találtnak olyanok még azokban a' Hollándiai tartományokban is, mellyek ennekelőtte legnagyobb hiveséggel láttattak az Orániai Házhoz, és a' republica régi constitutiójához lenni, a' kik a' kormányzók által rendeltetett védelmező eszközöket ki katagják, kitsinyítik, és a' hol csak lehet, akadályoztatták; az ellenségnek hadi tetteit az éjig magasztallják, erőszakos tselekédedeteket, és gyakoriott kegyetlenségeket kitsinyítik, szépitik és mentegetik, az egyesült armádiáknak szerentsétlenségeket nagyítják és iszonyítják, és mindezeket nem más végből mivelik, hanem hogy a' republicára következhető veszedelem és zürzavarkózt, önön magok hasznokat kereshessék. — Kiváltképen *Amsterdamban* abban foglalatoskodnak a' Frantziáknak pénzel meg vesztegettetett titkos barátjai, hogy a' népet az előjárók ellen fel ingerelhessék, a' város környékének vízzel leendő boritatását meg akadályoztathassák, azt vetvén okúl, hogy az által 20 ezer ember, a' kik eddig föld alatt épült házakban laktak, szorítatnának ki azokból, és az eleségnek, 's friss víznek

füke miatt, ébel halásra jutnának. Erre nézve, múlt hólnapnak 13 dikán egy hirdetményt tettek közönségesse *Amsterdúmnak* előjárói, a' mellyben a' Frantzia szabadság maszlagja által meg bódított lakosokat valójában intik, és a' törvény keménységével fenyegetik, az el tsábitott kösséget pedig biztatják, bátorították, és magokhoz édesgetik.

Egy Oct. 16 ikán költ *Leidai* levélből, a' többek közt azt olvassuk, hogy ottan őt, *Dordrechtben* pedig négy nevezetes előjárók mondottanak légyen leközönséges hivatalyaikról; hogy a' helytartó Fejedelem, minden arany és ezüst edényeit a' pénz varó műhelybe küldötte, és felettébb meg szomorodván a' Hollándiai republicának mostani kétséges ki menetelü környülállásain, közönségesen arra kötelezte magát, hogy kész annak meg maradásaért tulajdon vérét is fel áldozni.

Még is minémü haládatlansággal viseltessenek eránta néhány Frigyes Belgyiomi tartományok, nevezetesen *Frieslandia*, ki tettik múlt *Septemb: 30* dik napján tartatott gyűléseknek alkalmatosságával fenn forgott kérdésekből, hogy t. i. a) nem tanátsosabb volna e' azt, a' mit *Hágába* küldött biztosaik által minden halzon nélkül sürgettek, magok között meg határozni? — b) nem meg egyezőbb volna e' az okossággal és magoknak tartozó kötelelességgel, hogy *Frieslandia* tulajdon halznát a' többi tartományoknak halznától el választaná, és maga halznát tulajdon eszközeivel igyekezne öregbiteni? Erre való tekintetből következő dolgok javasoltattak: 1. A' Frantzia republica valóságának és mástól nem függésének meg esmérése. — 2. Az avval való bekesség szerzés. — 3. *Frieslandia* régi constitutiójának, a' Frantzia republica' tettzése és kívánsága szerént való meg változtatása — 4. az avval való szoros szövetség — 5. az Angliával és Prussióval szerzett szövetségtől való el. állás — 6. a' helytartó

Fejedelem, és Orániai Haz magános hasznának feláldozása, és 7. a' hazajokból ki futott Frieslandusoknak vissza hivattatások. — Ezen projectumokat a' Lyndeni és Hambroeki házakon kívül, mellyek kü öös hűséggel viseltek az Orániai házhoz, mindnyájan helybe hagyták, és egy különös commissió által tudtára adták a' Hágai fő kormány széknek.

Nagy Britannia.

Az Amerikai Statusok és Brittusok közt régtől fogva lappangó haragnak és égyenetlenségnek szikrája mind jobban jobban láttatik nevedni, kiváltképen a' mióta az elsőbkek a' Frantzia republicának valóságát meg esmérték, 's avval szoros szövetséget kötöttek. — Egy *Oct. 17-dikén* költ Londoni levél beszél, hogy az Amerikai Status titoknok *Randolf*, és a' Britanniai követ *Hammond* uraknak egymással való levelezésekben keservesen panaszkodnak egymás ellen, kiváltképen pedig az Amerikai Statusok *Simcoe* felső Kanadai fő kormányzó ellen, ki nek minden maga viseletéből és tselekedeteiből a' tettük ki, hogy ő vagy igen indulatos ember, vagy meg nem határozottatott legyen elegendőképen kormányzó hatalma. *Lord Dorchesternek*, a' Canadai tartomány fő kormányzójának *Sept. 13-ikán* Londonba érkezett tudósítása szerént, ölzve is tsapott már egy Amerikai Generális a' Britanniai seregekkel, 's mind két részről el húllottak egynéhány emberek. Az ezen ellenséges történeiből következő véres hadakozásnak el távoztatására alkalmas eszközökhöz nyúlt a' Londoni ministerium.

Az úgy neveztetett *Tower*-ben, avagy Londoni toronynak tömlötzében régtől fogva ülő raboknak által adatott immár az ellenek való törvényes actió, melly mellett egynéhány száz pol-

gárok nevezettek ki, a' kik közül mindenik rab
 választhat magának egy köz birót, ziknek törve-
 nyes meg határozásoktól fog függeni, ártatlanok
 légyenek e' ök, vagy büntetésre méltó bűnösök. —
 Az ellenek bé adatotott actió, avagy panasz igen
 hosszú, 's a' többek közt azt hányta izemeikre,
 „ hogy ök, mint a' királynak jobbágyi izemeik
 „ előtt nem tartván az isteni félelmet, törvényes
 „ fejedelmek ellen való kötelességekről ei felejt-
 „ keztenek, és arra határozták meg magokat az
 „ ördög intselkedése által, hogy a' királyt mélt-
 „ oságától meg fofszák, a' közönséges tsendes-
 „ séget meg háborítsák, a' törvénytévo hatalmat,
 „ és az orizágnak régi consitutióját el töröljék;
 „ sőt hogy *Mart.* első napján 1793 ik elztendőben
 „ életéről is meg fofszák a' királyt, melly karho-
 „ zatos feltételeknek el érése végett, pártos egy-
 „ be gyűléseket tartottak, nyomtatott és magos-
 „ hoz hívó szédulakat szórtak ki a' nép közt; alai-
 „ tomban a' fegyverben is gyakorlották magokat,
 „ és új módi fegyvereket lizerzettek magoknak. ”
 Nagy nyughatatlansággal kívánnya a' Publicum
 ezen dolognak ki menetelet látni. — *Watt és Dow-*
nin két Edinburgi polgároknak, a' kik hasonló
 vétekben találtattak, kemény sentenziájok fel-
 akasztásra változtatott által, sőt egy hólnap'ig tar-
 tó élet engedtetett még az uró sóbnak, a' király
 kegyelmességébe ajánlatván a' *Jury* által. —
 Nyomoztatásának alkalmatosságával, eskütt bi-
 rái közül egyik tellyességgel nem akarta ötöt bü-
 nösnek mondani, olly értelemben lévén, hogy ő
 miot ember, egy ember felebaráttját sem iitiheti
 halálra (ennek valóságga! Quackernek kellett len-
 ni, mivel ezeknek is hasonló principiumok vagyon
 e' tárgyra nézve); minekutánna mindazáltal arra
 kötelezték volna magokat több biró társai, hogy
 ha bűnösnek iitilendi a' törvénybe idéztettet, a'
 király kegyelmességébe fojják ötöt ajánlani, a'
 ki az illyetén környülálások közt, nem szokott
 a' törvénynek keménységé szerént banni a' bűnös-
 sel, hanem az igazságot irgalmassága által mér-
 séklenni büntetésre méltónak lenni iitite ötöt.

A' minap el fogatott fzemélyek nyom-
zásoknak alkalmatosságával, meg nem lehetett
mutatni, hogy ők a' király élete ellen öfzve es-
küdtének volna, és csak a' sült ki felőlök, hogy
ők is azok közül a' nyughatatlan elméjű emberek
közül valók légyenek, a' kik a' parlamentom re-
formatióját sürgették. — Oct. 18-ikán Londonba
érkezett kurir által tudósítatott arról a' ministe-
rium, hogy *Herzogenbuscht* minden vérontás nél-
kül el foglalták légyen a' Frantziák, mellyek
leg főbb okai a' lakosok vóltanak, a' kik félvén
a' kemény ostromnak szomorú következeséitől,
magok kényszerítették a' fő kormányozót annak
önként való fel adására.

A' Londoni ministerium hosszás conferentiát
tartott Oct. 15-dikén, Hollandiának mostani ké-
tséges ki menetelű állapotjáról, és arról is, mit
kellyen az illy környülállások közt miveln. A'
Hollandusoknak különös békesség szerzésre való
nagy hajlandóságok van. — A' Vendei Royalisták-
nak Londonba küldetett követje azzal vizágtallya
a' ministeriumot, hogy ő nékik három ármádiá-
jok vagyon, mellynek egyike, nevezetesen a' *Chou-
ansoké* 20000 emberből áll, és egyedül a' szövét-
tséges fejedelmeknek segítségekre várakozna.

Septemberről Novemberre halasztatott a' Par-
lamentomnek öfzve gyűllése, de a' mint London-
ból iratik, kevés reménység lehet annak e' folyó
hónapban lejendő öfzve gyűlléséhez is, mivel,
minthogy ismét egynéhány millió font sterlingre
vagyon a' Statusnak szüksége, annak meg nyeré-
sére utat kell eisöben a' miniszernek készíteni,
másként nem boldogúlhat fel tételében, ez az út
pedig az Oppositions résznek előre való le tse-
desitetése. — Az *antiministerialis* rész a' N. Bri-
tanniai püspökségeknek jövedelmét akarja fundu-
súl mutatni, és réájok is hadi adót vettetni, kik-
nek elztendei jövedelmek a' Hiberniai püspöksé-
geknek jövedelmével együtt, 168000 font sterling-
re, az az, egy millió 512 ezer forintra megyen.

Mind Angliából és Scotziából, mind Hyberniából sokan költöznek Amérikába. — Hyberniából a' leg gazdagabb árendások és lakosok mentenek oda, és igen szép örökségeket vettek magoknak az Ohio partyan. — Baró *Davids* hollandiai követ olly véggel mondatik *Londonba* mentnek lenni, hogy arról tanátskozzon a' ministeriummal, nem jobb volna-e a' mostani szoros környűállások közt Hollandiának a' Frantzia republicával *separata*; avagy magános békességre lépni; sőt *Londonban* mindéneknek nyelveiken a' forog, hogy a' közönséges békességre való planum már készen légyen.

Lengyel Ország.

Meg hamisittya egy *Oct. 18-ik* napján költ Thorunumi levél azt a' hirt, hogy már akkor egészlen ki mentenek volna a' Lengyel insurgensek azok környékéből, és a' *Kulmi* határból, 's által költöztenek volna a' *Vistula* vizén. Ellenkező módon szól ez a' levél, és azt mondja, hogy *Oct. 10-ikén* nagy számmal ütöttek bé a' Thorunumi vidékébe, és nemcsak a' talált eleséget, hanem más dolgokat is fel prédáltak, *Oct. 12-dikén* a' külső várasba is bé mentek, néhány házakba magoknak enni és innya adattak, de csak ugyan mindent kész pénzel meg fizettek. Sokan közülök olly vakmerőségre vetették magokat, hogy egészlen a' váras körül való sántzokig bé mennének és pistolyaikkal lövöldöznének a' kapukra, de meg is lakolták néhányan vakmerőségeket, mivel a' benn volt stutzosok, a' köfalaknak lyukaiból le lövöldözték lovaikról. Egyébb aránt, ámbár sok külső várasbeli lakosokkal öszvetalákoztanak légyen, de még is senkit meg nem bántottak. — Minthogy lajtorjákat, és szurkos koszorúhat vittek oda magokkal, azt lehet ki húzoi, hogy kedvet lett volna a' várasnak el foglalására, kez-

dettenek is volna valamit, hogyha *Ledeváry* Obester egynéhány ezer emberrel, és egynéhány ar-
tillériával, a' *Visula* túlsó partján, a' város
aranyába, le nem teperedett, 's réájok nem vigvá-
zott volna. A' Lengyel insurgenseknek ei távoztatásokra a' nevezett Obester is által ment a' vi-
zén, utánnok eredt, és noha amazok bé nem vár-
ták őtet, de azért még is mind két részről egyné-
hány ember e' vesztette életét. — A' bé követ-
kezett éjjel által mentek a' Lengyelek a' vizén,
nyomba követte őket a' fent nevezett Obester 's
táborba szállott *Podgorze* alatt. — A' *Kulmi* kerü-
letet is oda hagyták *Oct. 15* dikén az insurgensek,
's helyekre Prussus gyalog és lovas katonák men-
tek. — Következett nap, a' sűrű ködnek kedve-
zése alatt, környül akarta venni az ellenség a'
Ledeváry Obester corpusát, de vissza veretett,
négy órákig tartott tsatázása után. Iten is egy-
néhány ember maradt a' vér mezején. — Ezen
kőberlő Lengyel seregeknel vóltaknak lenni mó-
datnak *Madalinski* és *Dombrowsky* Generálok. —
Az Oroszoknak *Kosciuskín* vett diadalmáért, *Gr.*
Schverin Pr. Generál *Lajtnánt*nak rendezéséből
victoria lövetett *Thorunumban*. — Nagy bizoda-
lomban vagynak a' Prussus seregek, hogy a' déli
Prussiában tappango *confoederatus* Lengveiket
nem sokára ki fogják onnan küszöbölni. — A'
Lengyel országba vivő *Silesiai* út már most bá-
torságosabbnak lenni mondatik, mint vólt enn-
előtte, és már nagy summa pénz is kündetett
Breslauból a' *Rava* mellett táborozó Prussiai armá-
diához.